

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Anvisning
6000/04.02.00.01/2020/1

Anvisning för tillsynsenhetens plan för livsmedelstillsyn

Innehållsförteckning

1 MÅL FÖR PLANERINGEN AV LIVSMEDELSTILLSYNEN	3
1.1 Kontinuerlig förbättring av verksamheten	4
1.1.1 Planering av verksamheten (Plan)	5
1.1.2 Genomförande och regelbunden uppföljning (Do)	6
1.1.3 Uppföljning och rapportering (Check)	7
1.1.4 Utveckling av verksamheten (Act)	7
1.2 Planen för livsmedelstillsyn som en del av tillsynsplanen för miljö- och hälsoskyddet	8
2 TILLSYNSOBJEKT	8
2.1 Förfaranden för registrering och godkännande	9
2.2 Kontrollfrekvens	9
3 RESURSFÖRDELNING	9
3.1 Inriktning och prioritering av resurser: antal inspektioner, övriga offentliga åtgärder.....	10
3.2 Personalens uppgifter, ansvarsområden och skyldigheter	11
3.3 Introduktions- och utbildningsplan	11
4 KONTROLLFÖRFARANDEN	11
4.1 Inspektioner	12
4.1.1 Inspektionernas mål, innehåll och genomförande	12
4.1.2 Tidsåtgång	12
4.1.3 Kontrollbokföring	13
4.1.4 Åtgärder som ska vidtas på basis av offentlig kontroll	13
4.1.5 Avgifter.....	13
4.2 Provtagning	13
4.2.1 Uppföljningsprogram	13
4.3Handledning, rådgivning, utbildning och annan kommunikation	14
5 STÖRNINGSSITUATIONER	14
BILAGA I: Länkar till ytterligare information som nämns i anvisningen.....	16

Myndighetens verksamhet ska bygga på behörighet som föreskrivs i lag, och kraven i lagstiftningen ska iakttas i myndighetsverksamheten. Myndighetsanvisningar har inte en bindande juridisk karaktär för andra myndigheter eller aktörer. Frågor som rör tillämpningen av lagstiftningen avgörs i sista hand av domstol. Tolkningarna i denna anvisning representerar Livsmedelsverkets uppfattningar om hur lagstiftningen borde tillämpas. Skyldigheter gällande planeringen av tillsynen som tagits direkt ur livsmedelslagstiftningen är markerade med **fet stil** i anvisningen.

1 MÅL FÖR PLANERINGEN AV LIVSMEDELSTILLSYNYN

Denna anvisning behandlar de krav som livsmedelslagstiftningen ställer på innehållet i tillsynsenhetens plan för livsmedelstillsyn, som är en del av kommunens tillsynsplan för miljö- och hälsoskyddet. Trots att tillsynsplanen för miljö- och hälsoskyddet i praktiken bereds som en helhet vid tillsynsenheten ska skyldigheterna inom miljö- och hälsoskyddet som gäller varje enskild sektor beaktas separat i beredningen. I denna anvisning ges Livsmedelsverkets åsikt om hur livsmedelslagstiftningen borde tillämpas i tillsynsenhetens planering av livsmedelstillsynen. Anvisningen tar ställning till planeringens innehåll, inte till hur planen är uppbyggd. En självstyrande kommun bygger upp sin plan så att den lämpar sig för de lokala lösningar som gäller organiseringen och genomförandet av tillsynen.

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet (nedan [förordningen om offentlig kontroll](#)) ska den offentliga kontrollen av livsmedel vara systematisk, kontrollen utförs i enlighet med dokumenterade förfaranden, resultaten bedöms regelbundet och kontrollverksamheten förbättras utifrån tidigare resultat. I Finland har myndigheternas förfaranden på nationell nivå dokumenterats i den fleråriga nationella tillsynsplanen för livsmedelskedjan ([VASU](#)). För att genomföra den riksomfattande livsmedelstillsynsplanen som ingår i VASU ska **kommunens livsmedelstillsynsmyndigheter enligt 39 § i livsmedelslagen (297/2021) utarbeta tillsynsplaner för den livsmedelstillsyn som de ansvarar för.** Kommunens tillsynsenhets plan(er) och eventuella bilagor finns i hanteringssystemet för uppgifter om tillsynsenheter inom miljö- och hälsoskyddet (VYHA).

Tillsynsenhetens plan för livsmedelstillsyn hjälper varje tillsynsenhet att planera, genomföra, följa upp, bedöma och utveckla den egna verksamheten. Genom planen, uppföljningen och rapporteringen får också det organ som ansvarar för kommunens miljö- och hälsoskydd, regionförvaltningsverken och Livsmedelsverket information om livsmedelstillsynens effektivitet. **Regionförvaltningsverken bedömer kommunernas tillsynsplaner och kontrollerar hur de följs genom att göra utvärderings- och styrningsbesök eller i andra sammanhang (livsmedelslagen, 25 §).** Planen är också en offentlig handling. Företagare och kommuninvånare kan få uppgifter om planen från livsmedelstillsynen.

Planen för livsmedelstillsyn är ett verktyg som varje tillsynsenhet har nytta av i planeringen och genomförandet av tillsynen, så det är ändamålsenligt att inkludera de punkter som ingår i livsmedelstillsynen och stöder den i enlighet med rubriceringen i denna anvisnings innehållsförteckning. Det betyder inte nödvändigtvis att anvisningens rubricering måste följas i tillsynsenhetens tillsynsplan, utan att anvisningens innehåll beaktas i tillsynsenhetens plan för livsmedelstillsyn. Om en del av punkterna i anvisningen redan ingår i exempelvis kommunens strategi,

kvalitetssystem eller separata planer, behöver de inte ingå i planen för livsmedelstillsyn. I stället kan en hänvisning till de befintliga texterna göras i planen för livsmedelstillsyn.

1.1 Kontinuerlig förbättring av verksamheten

Enligt artikel 12 i förordningen om offentlig kontroll ska de behöriga myndigheterna ha förfaranden för verifiering av kontrollverksamheten, för att kontinuerligt verifiera att deras egen verksamhet är verkningfull och enhetlig. Om brister konstateras i kontrollförfarandena ska en myndighet vidta korrigerande åtgärder och vid behov uppdatera de dokumenterade förfarandena som används. I praktiken innebär det kvalitetskontroll: livsmedelstillsynen ska alltså genomföras enligt principen för kontinuerlig förbättring eller modellen Plan–Do–Check–Act (PDCA). I tillsynsenhetens plan för livsmedelstillsyn beskrivs därför verksamhetens planering, genomförande och uppföljning, metoder för utvärdering och rapportering samt utveckling, vid behov med hänvisning till kvalitetssystemet. Mer information om årsklockan för den kontinuerliga förbättringen av tillsynen över livsmedelskedjan och de allmänna principerna för utarbetandet av en tillsynsplan finns i [VASU](#). I tillsynsenhetens plan för livsmedelstillsyn beaktas både den fleråriga strategiska planeringen och uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av den årliga tillsynens effektivitet i enlighet med VASU och det riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet.

Bild 1. Årsklocka enligt principen för kontinuerlig förbättring eller modellen Plan–Do–Check–Act (PDCA) med tanke på tillsynsenhetens planering av tillsynen.

1.1.1 Planering av verksamheten (Plan)

Tillsynsenhetens plan för livsmedelstillsyn utarbetas för att genomföra de effektivitetsmål som ställs på aktörerna inom myndighetstillsynen och konsumenterna, det vill säga så att **livsmedelstillsynen uppfyller kraven enligt [artikel 9](#) i förordningen om offentlig kontroll, förebygger faror för människors hälsa och skyddar konsumenterna från ekonomisk förlust. I samband med planeringen av tillsynen beaktas också grunderna för god förvaltning i myndigheternas verksamhet i allmänhet ([förvaltningslagen 434/2003](#)), då dessa garanterar kundernas rättsskydd. En effektiv tillsyn säkerställer en ändamålsenlig användning av myndighetsresurserna med tanke på samhällsekonomin.**

Offentlig kontroll ska utföras regelbundet, riskbaserat och med lämplig frekvens ([förordningen om offentlig kontroll, artikel 9](#)), det vill säga att tillsynsenhetens plan för livsmedelstillsyn utarbetas riskbaserat enligt kontrollbehovet. I Finlands system för livsmedelstillsyn fastställs kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten i två steg:

1. Livsmedelsverket utarbetar en anvisning om riskklassificering på riksnivå för den grundläggande kontrollfrekvensen enligt verksamhetens typ och omfattning. I anvisningen ingår kriterier för hur den grundläggande kontrollfrekvensen kan minskas, men inte ökas. Tillsynsmyndigheten kan avvika från anvisningen endast av grundad anledning och utifrån lokal riskbedömning (se punkt 2.2.).
2. Enligt livsmedelsverkets anvisning kan den grundläggande kontrollfrekvensen ökas för ett enskilt objekt via uppföljande inspektioner enligt Oiva-systemet: om en inspektör anser att kraven inte uppfylls gör inspektören en uppföljningsinspektion utöver de inspektioner som fastställts som grundläggande kontrollfrekvens.

Tillsynsobjektens verkliga tillsynsbehov förs in i planen med beaktande av dessa två steg, det vill säga både behovet enligt riskklassificeringen och bedömningen av behovet av uppföljningsinspektioner. Dessutom beskrivs grunderna för riskklassificeringen och de verkliga resurserna, prioriteringarna och andra åtgärder för genomförande av tillsynen med hänsyn till regionala och säsongsmässiga särdrag. I planen beskrivs också beredskapen för akuta situationer, det vill säga hur resurser och åtgärder prioriteras och hur planen anpassas för att tillgodose kontrollbehovet vid förändringar. I samband med uppdateringen av tillsynsmyndighetens plan för livsmedelstillsyn beaktas hur den tidigare planen genomförts samt övrig respons – till exempel från utvärderings- och styrningsbesöken – på behovet att utveckla tillsynen och ordnandet av den.

När planen för livsmedelstillsyn utarbetas tar tillsynsenheten i beaktande:

- kraven i lagstiftningen, allmänna principer och mål för tillsynen,

- tillsynsobjekten, deras riskklassificering och kontrollfrekvensen,
- övriga officiella åtgärder, inklusive handledning och rådgivning till företag,
- eventuellt oförutsett arbete, till exempel tillsyn på grund av misstanke, hantering av återkallelser, utredning av matförgiftningsfall och annan begäran om tillsyn,
- tidigare resultat av tillsynen, respons på revision och utvärdering, kundrespons och korrigerande åtgärder som dessa kräver,
- särskilda teman för utveckling av tillsynen som lagts fram i VASU och prioriteringar inom tillsynen som grundar sig på dessa,
- mål, teman och anvisningar för tillsynsplanerna i det gemensamma riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet, samt
- konsekvenser för tillsynsenhetens verksamhet av verksamhetsförutsättningarna och förändringar i dessa,
- kommunens egna strategiska eller andra mål.

Med tanke på de nationella VASU-prioriteringarna och tillsynsenheternas specifika projekt antecknas i tillsynsmyndighetens plan för livsmedelstillsyn

- målen för varje prioritering eller projekt,
- konkreta åtgärder för hur målen kan uppnås,
- förfaranden för uppföljning av åtgärder och mål, samt
- ett koncept för rapportering, kommunikation och nyttjande av resultaten vid tillsynsenheten.

1.1.2 Genomförande och regelbunden uppföljning (Do)

Under året ska tillsynsenheten regelbundet följa upp hur planen för livsmedelstillsyn genomförs, så att det är möjligt att använda aktuell information när tillsynen verkställs. På basis av uppföljningen ska direktören för hälsoövervakningen vid behov anvisa resurser på ett ändamålsenligt sätt även på kort varsel. I planen för livsmedelstillsyn beskrivs vilka förfaranden för uppföljning av genomförandet tillsynsenheten använder. Enheten följer upp åtminstone

- antalet inspektioner,
- antalet inspektioner i förhållande till resurserna,
- resultaten av tillsynen och slutförandet av tillsynsåtgärderna,
- utvecklingen av tillsynsintäkterna (års- och inspektionsavgifter),
- inspektionernas omfattning, det vill säga kontroll av de objekt som behöver kontrolleras (enligt riskklassificeringen) samt specifika punkter som ska kontrolleras (Oiva-rader),
- omfattning och kvalitet på styrning, rådgivning, kommunikation och utbildning (enligt ömsesidigt accepterade indikatorer, se också 3.1 och 4.3),
- indikatorer som räknas upp i VASU till den del de är tillämpliga i tillsynsenhetens verksamhet,
- uppföljning av nationella VASU-prioriteringarna.

1.1.3 Uppföljning och rapportering (Check)

Eftersom **verifiering av kontrollverksamheten krävs av myndigheten enligt artikel 12 i förordningen om offentlig kontroll**, ska tillsynsenheten utnyttja resultaten av tillsynen för att utveckla sin verksamhet. Därför inkluderas en plan för utvärdering av hur livsmedelstillsynen verkställts i tillsynsenhetens plan för livsmedelstillsyn. I planen är det ändamålsenligt att beskriva hur uppgifterna från uppföljningen av livsmedelstillsynen analyseras och hur slutsatserna används i planeringen och genomförandet av tillsynen årligen och vid behov på längre sikt (trenduppföljning). I planen beskrivs också hur tillsynsenheten använder resultaten av intern och extern revision samt utvärderings- och styrningsbesök.

Utvärderingen av hur livsmedelstillsynen verkställts ska göras årligen och rapporteras till regionförvaltningsverket via VYHA-systemet. Rapporteringen följer riksomfattande [anvisningar och tidtabeller](#), så att informationen om effektiviteten kan användas också i styrningen och planeringen av tillsynen på riksnivå. Tillsynsenheten utvecklar utvärderingen och rapporteringen av sin egen verksamhet så att den uppfyller de delar av utvärderingen som nämns [i det gemensamma riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet](#) och beaktar de strategiska målen samt [nyckeltalen för ändamålsenlighet och effektivitet](#) som fastställs i VASU.

1.1.4 Utveckling av verksamheten (Act)

Tillsynsenheten utvecklar livsmedelstillsynen inom sitt område enligt de nationella målen i VASU och det gemensamma riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet. Tillsynsenhetens plan för livsmedelstillsyn kan dessutom kopplas till kommunens egna strategier och kommunens egna regionala mål och behov kan tas i beaktande i planen. Utöver strategiska utvecklingsteman och tidigare tillsynsresultat tas i utvecklingen i beaktande också övriga faktorer som påverkar tillsynen, såsom nya risker och forskningsdata, ändringar i lagstiftningen och verksamhetsförutsättningarna samt resultat av revisioner.

Nationella VASU-prioriteringar och tillsynsprojekt

Det riksomfattande tillsynsprogrammet för livsmedelstillsyn som ingår i VASU innehåller nationella prioriteringar för livsmedelstillsynen, det vill säga utvecklingsområden som grundar sig på fleråriga strategiska utvecklingsteman och tillsynsresultaten på riksnivå som uppdateras på kortare sikt (se [VASU del 2](#)). Livsmedelsverket uppdaterar vid behov de åtgärder som planerats på riksnivå för livsmedelstillsynens VASU-prioriteringar [i beskrivningarna i Pikantti](#) årligen för början av september. **Målen för den riksomfattande livsmedelstillsynsplanen genomförs med hjälp av tillsynsenhetens tillsynsplan (livsmedelslagen, 39 §)**, så kommunerna ska beakta VASU-prioriteringarna i sin tillsynsplan och reservera resurser för att genomföra den.

Syftet med de nationella tillsynsprojekten är till exempel att utreda hur ett visst delområde följer lagen eller att förbättra aktörernas kompetens i ämnet i fråga. Tillsynsmyndigheter vars område omfattar verksamhet som ingår i ett projekt borde inkludera deltagande i tillsynsplanen enligt Livsmedelsverkets projektspecifika anvisningar i dessa.

Tillsynsenhetens egna prioriteringar och projekt

Tillsynsenheten kan inkludera prioriteringar som baserar sig på enhetens egen uppföljningsinformation i sin tillsynsplan samt planera och genomföra andra egna projekt för att utveckla livsmedelssäkerheten lokalt. I samband med planeringen av egna projekt är det viktigt att föra in mål, åtgärder och uppföljningsmetoder, till exempel genom att använda [beskrivningarna av prioriteringarna på riksnivå](#) som modell. Enheten kan inkludera projektplanerna direkt i tillsynsenhetens plan för livsmedelstillsyn eller hänvisa till dessa i planen. I fråga om projekt som inkluderar provtagning är det ändamålsenligt att beakta Livsmedelsverkets anvisning gällande [mikrobiologisk provtagning](#) av livsmedel och [säkerställande av den kemiska livsmedelssäkerheten](#). Det är önskvärt att tillsynsenheterna i samband med projektplaneringen kartlägger möjligheterna att genomföra projekten i samarbete med olika tillsynsenheter. När projekten genomförs på detta sätt kan de ge mångsidig jämförbar information.

Europeiska kommissionens projekt

Europeiska kommissionen kan lägga fram årliga kontrollprogram eller samordnade kontrollprojekt för att bedöma graden av efterlevnad. Myndigheterna kan gärna vara förberedda på att genomföra dessa.

1.2 Planen för livsmedelstillsyn som en del av tillsynsplanen för miljö- och hälsoskyddet

Tillsynsenhetens plan för livsmedelstillsyn och viktiga ändringar i den kan godkännas av [det organ som ansvarar för kommunens miljö- och hälsoskydd](#) som en del av kommunens tillsynsplan för miljö- och hälsoskyddet. Den föredragande kan med fördel beskriva hur planen för livsmedelstillsyn [påverkar kommunen](#): exempelvis hur livsmedelstillsynens lagstadgade uppgifter sköts med beaktande av behovet av tillsyn och resurserna.

2 TILLSYNSOBJEKT

I tillsynsenhetens plan för livsmedelstillsyn ingår en förteckning över verksamhet inom livsmedels- och kontaktmaterialbranschen samt primärproduktion per verksamhetsklass som enheten övervakar. Vid behov kan också verksamhetsklassernas olika verksamhetstyper räknas upp. Ett exempel på en

verksamhetsklass är mjölksektorn, som indelas i verksamhetstyper såsom tillverkning av mjölkvätskor, ost, smör och fettblandningar, glass eller mjölkpulver. I planen beskrivs vid behov också särdragen hos tillsynsenhetens tillsynsobjekt: exempelvis om objekten lägger vikt vid primärproduktion eller säsongsbetonad verksamhet.

2.1 Förfaranden för registrering och godkännande

I tillsynsplanen beskrivs förfarandena för handläggning av anmälningar och [ansökningar om godkännande](#) av livsmedelslokaler. Handläggningen av ansökningar ska beakta bestämmelserna i [lagen om tillhandahållande av tjänster 1166/2009](#) och de krav den ställer på handläggningen.

2.2 Kontrollfrekvens

Tillsynsenheten fastställer kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten inom dess område baserat på objektets riskklassificering. Kontrollfrekvensen för tillsynsobjekten antecknas i planen för livsmedelstillsyn. Motiveringarna till kontrollfrekvensen och riskklassificeringen samt förfarandena för ändringar som tillståndsenheten eventuellt ska göra i riskklassificeringen förs också in i tillsynsplanen. Riskklassificeringen påverkas av verksamhetens typ och omfattning inom livsmedelsbranschen samt övriga faktorer med anknytning till livsmedlet som påverkar livsmedelssäkerheten och konsumentskyddet. För livsmedelstillsynsobjektens riskbaserade kontrollfrekvenser och eventuella ändringar av dessa finns det [nationella anvisningar](#). Om tillsynsenheten avviker från kontrollfrekvensen enligt ovan nämnda anvisning när det gäller ett enskilt eller ett fåtal tillsynsobjekts verksamhet, hör det till god förvaltningssed att ge aktörerna i fråga motiveringar till ändringen. Motiveringarna antecknas i Vati. Om tillsynsenheten av tungt vägande skäl utifrån en lokal riskbedömning beslutar att ändra riskklassificeringen för en viss verksamhetsklass eller -typ som helhet så att de avviker från de nationella anvisningarna, ska skälen till ändringen motiveras och antecknas i den tillsynsplan som sparas i VYHA-systemet. Tillsynsenheten informerar vid behov aktörerna om ändringarna. Motiveringarna till och behoven av ändringar ska bedömas regelbundet.

3 RESURSFÖRDELNING

Resursfördelningen samt planeringen, inriktningen och uppföljningen av resursanvändningen skrivs in i tillsynsplanen. Direktören för hälsoövervakningen har ansvaret för dessa. De planerade resurserna antecknas enligt anvisningen i VYHA-systemet, så att de kan jämföras med utfallet. Direktören för hälsoövervakningen följer upp och utvärderar regelbundet de tillgängliga resurserna i relation till tillsynsbehovet och vidtar vid behov korrigerande åtgärder.

3.1 Inriktning och prioritering av resurser: antal inspektioner, övriga offentliga åtgärder

Tillsynsenheten planerar livsmedelstillsynens resursfördelning bland annat enligt de nationella riskbaserade kontrollfrekvenserna. Uppföljande inspektioner och inspektioner grundade på en misstanke ingår inte i antalet inspektioner enligt riskklassificeringen av tillsynsobjekten (se stycke 2.2), men antalet sådana inspektioner ska förutses (till exempel procentuellt) när användningen av resurserna planeras. När antalet inspektioner planeras är det viktigt att beakta inspektionernas ändamålsenlighet, det vill säga möjligheten att genomföra heltäckande och riktade inspektioner.

Livsmedelsverket ger anvisningar för i genomsnitt 110 inspektioner per årsverke inom livsmedelstillsynen, vilket inkluderar alla inspektioner som görs på olika grunder. Målet är genomsnittligt för tillsynsenheten, inte specifikt för inspektörerna. Om en stor del av enhetens tillsynsobjekt har verksamhet med förhållandevis låg risk, kan det årliga antalet inspektioner per årsverke inom livsmedelstillsynen vara större än vid en enhet med en annan sammansättning av aktörer. Tillsynsenhetens särdrag som ska beaktas i antalet inspektioner och tidsåtgången i samband med inspektionerna förs in i tillsynsplanen. I det totala resursbehovet beaktas också tillsynstjänster som tillsynsenheten eventuellt säljer, såsom köttbesiktningen och tillsynen över anläggningen på ett litet slakteri eller inspektionstjänster som säljs till en annan tillsynsenhet. Den här typen av uppgifter som överförs till en tredje part och de resurser uppgifterna kräver inkluderas ändå inte i antalet inspektioner som tillsynsenhetens egen livsmedelstillsyn gör och resurserna som används till dessa. Det bör beaktas i planen.

Arbetsformer som säkerställer inspektionsresursernas tillräcklighet, såsom [distansinspektioner](#), antecknas i planen för livsmedelstillsyn. Utöver inspektionsverksamheten utnyttjas också andra metoder, såsom utbildning av aktörerna och rådgivning (se stycke 4.3). Uppskattningen av livsmedelstillsynens resursbehov påverkas också av den planerade kvantiteten och kvaliteten på handledningen, rådgivningen, kommunikationen och utbildningen av aktörerna.

Livsmedelstillsynens resursbehov uppskattas baserat på verksamhetsförutsättningar, prognoser och tidigare utfall enligt den arbetstid som går åt till åtminstone följande:

- inspektioner som är baserade på frekvens enligt riskklassificeringen, inklusive förberedelser, inspektion, provtagning, bokföring i Vati-systemet, administrativa åtgärder och eventuell uppföljning,
- inspektionsbesök,
- övriga officiella åtgärder, såsom handledning och rådgivning,
- begäran om provtagning med anknytning till tillsynsprogrammen,
- annat arbete som kan planeras på förhand, exempelvis tillsyn baserad på klagomål, återkallelser och misstanke,

- tillsynsenhetens kommunikation och utbildning, till exempel för att förebygga sanitära olägenheter, samt
- utbildning av personalen.

Om resurserna är otillräckliga med tanke på behovet av tillsyn redogörs i planen för hur tillsynsskyldigheterna fullgörs: hur tillsynen ordnas och riktas med nuvarande resurser, vilken effekt det har på uppnåendet av målen för tillsynen, vilka korrigerande åtgärder som vidtas och hur ärendet vid behov förs till det organ som ansvarar för kommunens miljö- och hälsoskydd för behandling. Tillsynsenheten beskriver i sin plan hur resurserna och den riskbaserade prioritering av tillsynen som ska göras med stöd av dem genomförs under normala förhållanden samt vid akuta förändringar och under speciella omständigheter.

3.2 Personalens uppgifter, ansvarsområden och skyldigheter

Myndigheten ska ha, eller ha tillgång till, tillräckligt stor för ändamålet väl kvalificerad och erfaren personal, så att offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet kan utföras på ett effektivt och verkningsfullt sätt (förordningen om offentlig kontroll, artikel 5). I tillsynsplanen antecknas antalet årsverken som livsmedelstillsynen har tillgång till samt hur dessa fördelas mellan personalens uppgifter och skyldigheter enligt ansvarsområde. I planen antecknas också vilka [delegeringsbeslut gällande befogenheter](#) som har fattats enligt 27 § i livsmedelslagen samt vilka delegeringar av uppgifter med anknytning till den offentliga kontrollen eller andra offentliga uppdrag som har gjorts skriftligt med stöd av [artiklarna 28–33 i förordningen om offentlig kontroll](#).

3.3 Introduktions- och utbildningsplan

Tillsynsenheten ska se till att tillsynspersonalen har tillräcklig och ändamålsenlig administrativ kompetens samt den substanskompetens inom livsmedelstillsynen som behövs för uppgifterna **enligt de ämnesområden som krävs i bilaga II kapitel I i förordningen om offentlig kontroll**. Förfarandena för introduktionsutbildning och upprätthållande av tillsynspersonalens yrkeskunnighet antecknas i tillsynsplanen. Utbildningsplanen kan utarbetas på lång sikt, men planen uppdateras och genomförandet följs upp minst en gång om året. I planen beaktas introduktionsutbildningen för ny personal och säkerställandet av deras kompetens, tillsynsenhetens aktuella kompetensbehov samt vilka utbildningstillfällen inom livsmedelstillsynen utbildningsanordnarna erbjuder.

4 KONTROLLFÖRFARANDEN

I tillsynsplanen antecknas tillsynsenheternas **dokumenterade kontrollförfaranden (förordningen om offentlig kontroll, artikel 12 och bilaga II kapitel II)** samt de åtgärder med vilka förfarandenas verkningsfullhet följs upp och säkerställs. Inspektionerna, de uppföljande inspektionerna och myndigheternas provtagning vid

tillsynsobjekten är nödvändiga för att [verifiera egenkontrollens effektivitet](#) samt för att upptäcka missförhållanden och säkerställa att de åtgärdas. **Dessutom ska kommunen ge råd till livsmedels- och kontaktmaterialföretagare och konsumenter samt ge information i frågor som hänför sig till tillämpningsområdet för livsmedelslagen (livsmedelslagen, 27 §).**

4.1 Inspektioner

I tillsynsplanen beskrivs målen, planeringen och genomförandet av livsmedelstillsynens inspektioner samt vilka avgifter som tas ut för tillsynen. Mer information och tolkningar som stöd för planeringen finns i Livsmedelsverkets anvisningar för inspektionerna.

4.1.1 Inspektionernas mål, innehåll och genomförande

Inspektionernas mål och innehåll planeras riskbaserat för olika verksamhetstyper vid tillsynsobjekten (se stycke 2). Målet är att inspektionerna inom ramen för de riskbaserat fastställda tillsynsbesöken (se stycke 2.2) ska omfatta tillsynsobjektets egenkontroll, lokaler, förhållanden och verksamhetsmetoder, inklusive försäljningsmetoder, handlingar, produkter och information om produkterna på förpackningen, vid distansförsäljning och i marknadsföringen.

Alla saker som ingår i [Oiva-kontrollanvisningarna](#) inspekteras minst en gång under en treårsperiod, om de är tillämpliga på tillsynsobjektet. Sakhelheter eller saker ska kontrolleras riskbaserat vid tillsynsobjektet oftare än en gång under en treårsperiod, ifall omständigheterna kan ändra snabbt och missförhållanden påverkar livsmedelssäkerheten omedelbart och väsentligt. Till dessa saker hör bland annat faktorer med anknytning till renlighet, arbetshygien, temperaturer och korskontaminering. Saker ska inspekteras oftare om sannolikheten är större att de kan äventyra livsmedelssäkerheten eller vilseleda konsumenten i livsmedelslokalen i fråga.

I planen beskrivs också vilka tillsynsmetoder och -tekniker som används och om prover tas i samband med tillsynen. En del av inspektionerna kan göras som [distansinspektioner](#).

4.1.2 Tidsåtgång

I tillsynsplanen uppskattas den tid som i genomsnitt går åt till en inspektion, i syfte att uppskatta vilka tillsynsresurser som behövs (se stycke 3). I uppskattningen av tidsåtgången för inspektionerna beaktas tillsynsobjektets särdrag, såsom riskklass och tillsynshistoria, förberedelserna för och innehållet i inspektionen samt arbetet med att göra upp inspektionsberättelsen.

4.1.3 Kontrollbokföring

Uppgifterna om livsmedelstillsynen sparas i verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet för miljö- och hälsoskyddet Vati. I planen hänvisar tillsynsenheten till det datahanteringssystem och den registerbeskrivning som används.

4.1.4 Åtgärder som ska vidtas på basis av offentlig kontroll

I tillsynsplanen beskrivs tillsynsenhetens beredskap och förfaranden för tillgripande av administrativa tvångsmedel och sanktioner. **Myndigheten ska vidta åtgärder vid konstaterad bristande efterlevnad (förordningen om offentlig kontroll, artikel 138 och 139).** Myndigheten ska ha beredskap för att tillgripa [administrativa tvångsmedel](#).

4.1.5 Avgifter

I planen hänvisas till kommunens miljö- och hälsoskydds taxa, som beskriver avgifterna för godkännande av livsmedelslokaler och primärproduktionsställen, handläggning av anmälan och annan tillsyn. I planen beskrivs grunderna för fastställandet av tillsynsavgifterna, inklusive [taxabaserade](#) tillsynsprestationer och myndighetsverksamhet som ingår i den lagstadgade årliga grundavgiften för tillsyn. Avgiftsgrunderna är tillgängliga också för aktörerna i tillsynsplanen. Vid behov redogörs med hänvisning till budgetplanen för vilka medel som används till att fullgöra tillsynsskyldigheterna, det vill säga till vad livsmedelstillsynens resurser räcker, så att behovet kan motiveras hos det organ som ansvarar för kommunens miljö- och hälsoskydd. De principer som används till att följa upp tillsynens totalinkomster och utgifter beskrivs också.

4.2 Provtagning

I tillsynsplanen inkluderas en provtagningsplan, som ger en uppskattning av antalet planerade årliga provtagningar och **myndighetens metoder som ska användas för provtagning (förordningen om offentlig kontroll, artikel 12 och bilaga II kapitel II).** I samband med provtagningen är det ändamålsenligt att använda Livsmedelsverkets anvisningar för [mikrobiologisk](#) och [kemisk](#) provtagning av livsmedel.

Provtagningsplanen ska innehålla de provtagningar som krävs i livsmedelslagstiftningen. I planen beskrivs också andra provtagningsituationer, såsom prov som ska tas för att verifiera en aktörs egenkontroll. I planen antecknas vilka analyser och undersökningar som ska göras i ett laboratorium samt förfaranden för tolkning av resultaten och vilka slutsatser och fortsatta åtgärder resultaten ger anledning till. I planen antecknas [godkända laboratorier](#), till vilka prover skickas i olika situationer samt vilka avtal som används vid provtagningen.

4.2.1 Uppföljningsprogram

Uppföljningsprogrammen är baserade på nationella lagar och EU-lagstiftning, och de genomförs årligen. Tillsynsenheterna deltar i provtagningen med anknytning till programmen och ansvarar för nödvändiga tillsynsåtgärder. Dessa förfaranden

beskrivs i tillsynsplanen. Beskrivningar av uppföljningsprogrammen finns i den fleråriga nationella tillsynsplanen för livsmedelskedjan (VASU).

4.3Handledning, rådgivning, utbildning och annan kommunikation

Planeringen av kommunikationen ingår i planeringen av livsmedelstillsynen. Den handledning, rådgivning, utbildning och annan kommunikation riktad till aktörer och konsumenter som myndigheten ger utöver inspektionerna kan förbättra tillsynens effektivitet och förebygga sanitära olägenheter. Tillsynen ordnas smidigt med hjälp av tillsynsenhetens interna kommunikation samt samarbete med övriga myndigheter och kommunala beslutsfattare. I planen för livsmedelstillsyn är det ändamålsenligt att beskriva förfarandena med tanke på handledning, rådgivning, utbildning och annan kommunikation samt vilka resurser som riktats till dessa med beaktande av åtminstone följande:

- rådgivning och handledning som ingår i inspektionerna,
- frivillig kundtjänst, information, handledning och utbildning samt förebyggande tillsynsarbete riktade till aktörer inom livsmedelsbranschen och kommuninvånare,
- kommunikation med andra myndigheter och intressentgrupper,
- intern kommunikation, samt
- Kommunikation vid störningssituationer.

I tillsynsplanen kan man hänvisa i tillämpliga delar till kommunens övriga kommunikationsplaner. [Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet \(621/1999\)](#) betonar myndighetens skyldighet att informera om sin verksamhet. Kommunikation i olika former är viktig för alla tjänsteinnehavare, men i störningssituationer är det bäst att koncentrera ansvaret för informationen exempelvis hos ledningen för tillsynen.

Enligt den nya livsmedelslagen betonas det förebyggande tillsynsarbetets betydelse ytterligare, och uppföljning av kvantiteten och kvaliteten rekommenderas. Tillsynsenheterna kan ta fram och använda egna indikatorer för uppföljning av det förebyggande tillsynsarbetet. Livsmedelsverket arbetar för närvarande med att ta fram nationella indikatorer.

5 STÖRNINGSSITUATIONER

Enligt 27 § i livsmedelslagen ska kommunens tillsynsmyndighet för sitt verksamhetsområde utarbeta den beredskapsplan för livsmedel som avses i artikel 115 i förordningen om offentlig kontroll. I planen beaktas bland annat risksituationer med anknytning till livsmedel, återkallelser och exceptionella omständigheter i samhället som påverkar ordnandet av livsmedelstillsyn. I planen beskrivs också prioriteringsförfarandena för den planenliga tillsynen och samarbetet

med andra myndigheter och aktörer i störningssituationer. I beredskapsplanen kan man hänvisa i tillämpliga delar till kommunens övriga planer för störningssituationer.

Ikraftträdande

Denna anvisning ersätter anvisningen 10505/1 som utkom 1.9.2016.

BILAGA I: Länkar till ytterligare information som nämns i anvisningen

Detta är ingen uttömmande förteckning över punkter som ska beaktas i planeringen av tillsynen, utan en sammanfattning av de informationskällor som länkats eller nämns i anvisningen.

Lagstiftning

- [Europaparlamentets och rådets förordning \(EU\) 2017/625](#) om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll)
- [Livsmedelslag 297/2021](#)
- [Förvaltningslag 434/2003](#)
- [Lag om tillhandahållande av tjänster 1166/2009](#)
- [Lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet \(621/1999\)](#)

Mer information

- [Fleråriga nationella tillsynsplanen för livsmedelskedjan \(VASU\)](#)
- [Livsmedelstillsynens prioriteringar enligt VASU i Pikantti](#)
- [Gemensamt riksomfattande tillsynsprogram för miljö- och hälsoskyddet](#)
- [Kommunförbundets material om konsekvensbedömning \(på finska\)](#)
- [Kommunförbundets mall för taxa](#)
- [Laboratorier godkända av Livsmedelsverket](#)

Anvisningar

- Riskklassificering av en livsmedelslokal och fastställande av tillsynsbehovet ([Livsmedelsverkets anvisning 10503](#))
- Hur en anläggning godkänns ([Livsmedelsverkets anvisning 16033](#))
- Riskbaserad tillsyn över egenkontrollen i en livsmedelslokal ([Livsmedelsverkets anvisning 16043](#))
- Riskbaserad tillsyn över en livsmedelslokal ([Livsmedelsverkets anvisning 16044](#))
- Oiva-anvisningar för de kommunala livsmedelstillsynsmyndigheterna ([Oivahymy – Kontrollanvisningar](#))
- [Anvisning för distanskontroll](#) (gäller åtminstone så länge situationen med COVID-19 pågår)
- Handbok om tillgripande av sådana administrativa tvångsmedel inom livsmedelstillsynen som avses i livsmedelslagen ([Livsmedelsverkets anvisning 3761/04.02.00.01/2020/3](#))

- Mikrobiologisk analys av livsmedel: Anvisningar för tillsynsmyndigheterna ([Livsmedelsverkets anvisning 4094/04.02.00.01/2020/3](#))
- Kemiska undersökningar för att påvisa att livsmedlen överensstämmer med kraven
- ([Livsmedelsverkets anvisning 5911/04.02.00.01/2020/2](#))
- [Agerande i hälsofarosituationer som hänför sig till livsmedel](#)